WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 22 czerwca 2011 r.*

W sprawie C-399/09

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Nejvyšší správní soud (Republika Czeska) postanowieniem z dnia 23 września 2009 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 16 października 2009 r., w postępowaniu:

Marie Landtová

przeciwko

České správě sociálního zabezpečení,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: J.C. Bonichot, prezes izby, K. Schiemann (sprawozdawca), L. Bay Larsen, A. Prechal i E. Jarašiūnas, sędziowie,

* Język postępowania: czeski.

rzecznik generalny: P. Cruz Villalón,
sekretarz: K. Malaček, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 25 listopada 2010 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu M. Landtovej przez V. Vejvodę, advokát,

— w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka oraz D. Hadrouška, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu słowackiego przez B. Ricziovą, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez K. Walkerovą oraz V. Kreuschitza, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 3 marca 2011 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 12 WE, a także art. 3 ust. 1, art. 7 ust. 2 lit. c), art. 10 i 46 rozporządzenia Rady (EWG)

nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w brzmieniu zmienionym i zaktualizowanym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, str. 1), w brzmieniu nadanym mu rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 629/2006 z dnia 5 kwietnia 2006 r. (Dz.U. L 114, s. 1) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1408/71"), a także pkt 6 części A załącznika III do rozporządzenia nr 1408/71.

2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania toczącego się pomiędzy M. Landtovą, obywatelką Republiki Czeskiej zamieszkałą w tym państwie członkowskim, a Českou správou sociálního zabezpečení (czeską instytucją ds. zabezpieczenia społecznego, zwaną dalej „správa"), w przedmiocie wysokości przyznanej jej częściowej emerytury.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Zgodnie z motywem ósmym rozporządzenia nr 1408/71:

„[P]racownicy najemni i osoby prowadzące działalność na własny rachunek przemieszczające się we Wspólnocie powinni być objęci systemem zabezpieczenia społecznego tylko jednego państwa członkowskiego w celu uniknięcia zbiegu właściwych ustawodawstw i wynikających z tego komplikacji".

4 Artykuł 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 przewiduje, że „[o]soby, do których stosują się przepisy niniejszego rozporządzenia, podlegają obowiązkom i korzystają z praw wynikających z ustawodawstwa każdego państwa członkowskiego na tych samych warunkach co obywatele tego państwa, z zastrzeżeniem przepisów szczególnych zawartych w niniejszym rozporządzeniu".

5 Artykuł 6 tego rozporządzenia stanowi:

Z zastrzeżeniem przepisów art. 7, 8 oraz art. 46 ust. 4 niniejsze rozporządzenie, w odniesieniu do podmiotowego i przedmiotowego zakresu obowiązywania, zastępuje każdą konwencję o zabezpieczeniu społecznym wiążącą:

a) wyłącznie dwa lub więcej państw członkowskich;

[…]".

6 Artykuł 7 ust. 2 lit. c) rozporządzenia nr 1408/71 stanowi:

„Bez względu na przepisy art. 6 pozostają w mocy:

[…]

c) określone postanowienia konwencji o zabezpieczeniu społecznym, do których państwa członkowskie przystąpiły przed datą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, pod warunkiem że są one korzystniejsze dla beneficjentów lub jeśli wynikają ze szczególnych okoliczności o charakterze historycznym, a ich skutek jest ograniczony w czasie, o ile postanowienia te są wymienione w załączniku III".

7 Zgodnie z art. 10 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1408/71:

„O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, świadczenia pieniężne z tytułu […] starości […] uzyskane na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku państw członkowskich nie ulegają zmniejszeniu, zmianie, zawieszeniu, zniesieniu […] z tego tylko powodu, że uprawniony zamieszkuje terytorium innego państwa członkowskiego niż to, w którym znajduje się instytucja zobowiązana do wypłaty świadczeń".

8 Załącznik III do rozporządzenia, zatytułowany „Postanowienia konwencji o zabezpieczeniu społecznym, które pozostają w mocy, nie naruszając przepisów art. 6 rozporządzenia – postanowienia konwencji, których nie stosuje się do wszystkich osób, do których ma zastosowanie rozporządzenie, w pkt 6 części A, zatytułowanym „Republika Czeska – Słowacja", utrzymuje w mocy między innymi art. 20 dwustronnego porozumienia między Republiką Czeską a Republiką Słowacką, zawartego w dniu 29 października 1992 r. w celu uregulowania sytuacji po podziale Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej w dniu 21 grudnia 1992 r. (zwanego dalej „porozumieniem").

Porozumienie

9 Artykuł 20 ust. 1 porozumienia stanowi, że „okres ubezpieczenia ukończony przed dniem podziału Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej uważa się za okres ubezpieczenia umawiającego się państwa, na terytorium którego pracodawca obywatela miał siedzibę w dniu podziału Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej lub bezpośrednio przed tym dniem".

Prawo krajowe

10 Zgodnie z art. 89 ust. 2 konstytucji Republiki Czeskiej (ustawa organiczna nr 1/1993 „wykonalne orzeczenia [Ústavního soudu] są wiążące dla wszystkich organów i osób prawnych".

11 Na podstawie art. 28 ustawy 155/1995 dotyczącej ubezpieczenia emerytalnego „ubezpieczony ma prawo do emerytury, jeśli ukończył niezbędny okres ubezpieczenia i osiągnął wymagany wiek oraz w razie potrzeby spełnia inne warunki określone w niniejszej ustawie".

12 Ústavní soud (trybunał konstytucyjny) w swoim wyroku z dnia 25 stycznia 2005 r. (III. ÚS 252/04, zwanym dalej „wyrokiem Ústavního soudu") uznał, że art. 20 ust. 1 porozumienia powinien być stosowany w ten sposób, że „jeśli obywatel Republiki Czeskiej spełnia przesłanki ustawowe uzyskania uprawnienia do świadczenia i to uprawnienie byłoby zgodnie z (czeskim) prawem krajowym wyższe niż uprawnienie na podstawie [porozumienia], to [správa] obowiązana jest zapewnić pobieranie wypłat emerytury w wysokości odpowiadającej wyższemu uprawnieniu na podstawie przepisów prawa krajowego, to jest zdecydować o wyrównaniu emerytury pobieranej zgodnie z [porozumieniem] od drugiej strony porozumienia, uwzględniając wysokość emerytury pobieranej zgodnie z [porozumieniem] od drugiej strony porozumienia, tak aby nie doszło do podwójnego pobierania dwóch emerytur tego samego rodzaju przyznanych z tych samych powodów od dwóch różnych [instytucji zabezpieczenia społecznego]".

13 Poza przesłanką posiadania czeskiej przynależności państwowej Ústavní soud uzależnił możliwość korzystania z ww. sposobów obliczania od spełnienia jeszcze jednej, kumulatywnej przesłanki, tj. posiadania przez osobę ubiegającą się o świadczenie miejsca zamieszkania na terytorium Republiki Czeskiej.

Stan faktyczny sprawy przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

14 M. Landtová, obywatelka czeska mająca miejsce zamieszkania na terytorium Republiki Czeskiej, od roku 1964 do dnia 31 grudnia 1992 r. pracowała na terytorium byłej Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej. Po rozpadzie tego państwa pracowała do dnia 31 sierpnia 1993 r. na terytorium Republiki Słowackiej, a od dnia 1 września 1993 r. – na terytorium Republiki Czeskiej.

15 W dniu 20 czerwca 2006 r. správa przyznała M. Landtovej częściową emeryturę (zwaną dalej „świadczeniem emerytalnym"), poczynając od dnia 31 marca 2006 r.

16 Správa określiła kwotę świadczenia emerytalnego na podstawie art. 20 porozumienia i ustaliła, że okres ubezpieczenia ukończony przez M. Landtovą do dnia 31 grudnia 1992 r. powinien zostać uwzględniony zgodnie ze słowackim systemem zabezpieczenia społecznego, ponieważ siedziba jej pracodawcy znajdowała się na terytorium Republiki Słowackiej.

17 W dniu 14 sierpnia 2006 r. M. Landtová zaskarżyła wysokość przyznanego jej świadczenia do Městského soudu v Praze (sądu miasta Pragi), gdyż uważała, że správa nie uwzględniła wszystkich ukończonych przez nią okresów ubezpieczenia.

18 W dniu 23 maja 2007 r. Městský soud v Praze stwierdził nieważność decyzji správy na podstawie orzeczenia Ústavního soudu, zgodnie z którym, jeżeli obywatel czeski spełnia przesłanki uzyskania uprawnienia do świadczenia emerytalnego i według przepisów krajowych uprawniony jest do kwoty wyższej niż kwota obliczona na podstawie porozumienia, správa ma obowiązek zagwarantowania mu pobierania świadczenia

w wysokości odpowiadającej temu wyższemu uprawnieniu. W konsekwencji Městský soud v Praze stwierdził, że wypłacane M. Landtovej przez správę świadczenie emerytalne musi być wyrównane do wysokości, do której skarżąca w sprawie przed sądem krajowym byłaby uprawniona, gdyby ukończyła cały okres ubezpieczenia do dnia 31 grudnia 1992 r. w systemie zabezpieczenia społecznego Republiki Czeskiej.

19 Správa wniosła skargę kasacyjną do Nejvyššího správního soudu (najwyższego sądu administracyjnego).

20 W dniu16 stycznia 2008 r. Nejvyšší správní soud uchylił wyrok wydany przez Městský soud v Praze i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania. Nejvyšší správní soud miał wątpliwości co do zgodności orzeczenia Ústavního soudu i uprzywilejowania w ten sposób obywateli czeskich z zasadą równości traktowania zawartą w art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71.

21 Městský soud v Praze pozostał przy swoim stanowisku i uznał – opierając się na tym wyroku Ústavního soudu – że správa powinna dostosować kwotę świadczenia emerytalnego przyznanego skarżącej w sprawie przed sądem krajowym, tak aby uzyskać kwotę, jaką ta mogłaby otrzymywać, gdyby podlegała w pełni czeskiemu systemowi zabezpieczenia społecznego.

22 Správa ponownie wniosła skargę kasacyjną do Nejvyššího správního soudu, podnosząc, że obowiązek dostosowywania świadczeń emerytalnych jedynie w odniesieniu do osób posiadających czeską przynależność państwową zamieszkałych na terytorium Republiki Czeskiej, których okres ubezpieczenia ukończony w czasach Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej jest uwzględniany na podstawie art. 20 porozumienia, jest sprzeczny z zasadą równości traktowania wyrażoną w art. 3 rozporządzenia nr 1408/71. Ponadto obowiązek taki oznacza również, zdaniem tego sądu,

uwzględnienie słowackich okresów ubezpieczenia w celu podwyższenia kwoty czeskiego świadczenia emerytalnego, podczas gdy podwójne uwzględnienie tego samego okresu ubezpieczenia jest zabronione na mocy art. 12 rozporządzenia nr 1408/71.

23 Zdaniem Nejvyššího správního soudu na podstawie wyroku Ústavního soudu správa bierze pod uwagę okresy ubezpieczenia ukończone przez osobę ubiegającą się o świadczenie w systemie zabezpieczenia społecznego Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej mimo kompetencji przysługującej w tym zakresie, na podstawie art. 20 porozumienia, słowackiej instytucji zabezpieczenia społecznego. Postępowanie w taki sposób może nie tylko spowodować zmianę kryterium służącego ustaleniu państwa członkowskiego właściwego do uwzględnienia danych okresów ubezpieczenia, ale także doprowadzić do podwójnego uwzględnienia tego samego okresu ubezpieczenia.

24 Nawet jeżeli sąd krajowy nie kwestionuje faktu spełnienia przez M. Landtovą wszystkich przesłanek wymaganych w celu dostosowania wysokości świadczenia emerytalnego, to jednak przesłankę posiadania czeskiej przynależności państwowej uważa za sprzeczną z art. 12 WE oraz z art. 3 rozporządzenia nr 1408/71, gdyż przesłanka ta ze swej istoty stawia w mniej korzystnej sytuacji obywateli innych państw członkowskich, o ile spełniają oni pozostałe przesłanki uzyskania uprawnienia do rozpatrywanego świadczenia. Pojawia się także kwestia zgodności z art. 10 ust. rozporządzenia nr 1408/71 przesłanki miejsca zamieszkania.

25 W tych okolicznościach Nejvyšší správní soud postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnym:

„1) Czy przepis części A pkt 6 załącznika III w związku z art. 7 ust. 2 lit. c) rozporządzenia […] (EWG) nr 1408/71 […], zgodnie z którym nadal ma być stosowane kryterium dotyczące określenia państwa sukcesora właściwego do uwzględnienia okresów ubezpieczenia ukończonych przez osoby zatrudnione do dnia 31 grudnia

1992 r. w systemie zabezpieczenia społecznego byłej Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej, należy interpretować w ten sposób, że zakazuje on stosowania reguły prawa krajowego, zgodnie z którą czeska instytucja zabezpieczenia społecznego w pełni uwzględnia w odniesieniu do uprawnienia do świadczenia i ustalenia jego wysokości okres ubezpieczenia ukończony na terytorium byłej Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej do dnia 31 grudnia 1992 r., nawet jeśli do jego uwzględnienia według wyżej wspomnianego kryterium właściwa jest instytucja zabezpieczenia społecznego Republiki Słowacji?

2) W razie przeczącej odpowiedzi na pytanie pierwsze – czy art. 12 WE w związku z art. 3 ust. 1, art. 10 i 46 rozporządzenia […] (EWG) nr 1408/71 […] należy interpretować w ten sposób, że zakazuje on tego, by okres ubezpieczenia ukończony w systemie zabezpieczenia społecznego byłej Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej do dnia 31 grudnia 1992 r., który został już raz uwzględniony w tym samym zakresie dla celów dotyczących świadczeń w systemie zabezpieczenia społecznego Republiki Słowackiej, był zgodnie z wyżej wymienioną regułą krajową uwzględniany w pełni w odniesieniu do uprawnienia do świadczenia emerytalnego i ustalenia jego wysokości jedynie wobec obywateli Republiki Czeskiej zamieszkałych na jej terytorium?".

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

26 Republika Słowacka wyraża wątpliwości co do dopuszczalności przedłożonych Trybunałowi pytań, twierdząc, że wykładnia zasady niedyskryminacji, o którą wnosi sąd odsyłający, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu przed sądem krajowym i nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym tego sporu, ponieważ M. Landtová

spełnia wszystkie przesłanki wymagane w celu wypłaty dodatkowego czeskiego świadczenia emerytalnego wynikające z wyroku Ústavního soudu, a zatem nie jest w żaden sposób dyskryminowana.

27 W tej kwestii należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem to do rozstrzygającego spór sądu krajowego, który winien wziąć odpowiedzialność za wyrok, który ma być wydany, należy ocena – w świetle okoliczności konkretnej sprawy – zarówno konieczności wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym dla potrzeb wydania przezeń orzeczenia, jak i istotności zadawanych Trybunałowi pytań (zob. w szczególności wyrok z dnia 15 czerwca 2006 r. w sprawie C-466/04 Acereda Herrera, Zb.Orz. s. I-5341, pkt 47).

28 W związku z tym jeśli postawione pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia (zob. w szczególności wyroki: z dnia 13 marca 2001 r. w sprawie C-379/98 PreussenElektra, Rec. s. I-2099, pkt 38; z dnia 10 marca 2009 r. w sprawie C-169/07 Hartlauer, Zb.Orz. s. I-1721, pkt 24). Reguła ta nie ma zastosowania w szczególności w wypadku, gdy problem przedłożony Trybunałowi jest natury czysto hipotetycznej albo gdy wykładnia normy unijnej lub ocena jej ważności, o którą wnioskuje sąd krajowy, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym sporu w trwającym przed nim postępowaniu (zob. podobnie wyrok z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawach połączonych C-92/09 i C-93/09 Volker und Markus Schecke i Eifert, Zb.Orz. s. I-11063, pkt 40).

29 Tymczasem, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 30 opinii, sytuacja taka nie ma miejsca w niniejszej sprawie. Mimo iż M. Landtová uzyskuje korzyść w wyniku zastosowania orzeczenia Ústavního soudu, orzeczenie to zostało zakwestionowane zarówno przez správę, jak i przez sąd odsyłający.

30 W tej sytuacji należy uznać, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

31 Poprzez pierwsze z przedłożonych pytań sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy przepisy pkt 6 części A załącznika III w związku z art. 7 ust. 2 lit. c) rozporządzenia nr 1408/71 stoją na przeszkodzie normie prawa krajowego, takiej jak w sprawie przed sądem krajowym, która przewiduje wypłatę dodatkowego świadczenia emerytalnego, jeżeli kwota tego świadczenia przyznana zgodnie z art. 20 porozumienia jest niższa niż kwota, jaka byłaby pobierana, gdyby emerytura została obliczona na podstawie przepisów prawa Republiki Czeskiej.

32 Należy przypomnieć, że ww. przepisy rozporządzenia nr 1408/71 skutkują pozostawieniem w mocy art. 20 porozumienia, który stanowi, że kryterium służącym ustaleniu systemu i instytucji właściwych w sprawach przyznawania świadczeń z zabezpieczenia społecznego jest kryterium miejsca zamieszkania lub siedziby pracodawcy w chwili podziału Federacyjnej Republiki Czeskiej i Słowackiej.

33 Z postanowienia odsyłającego wynika, iż źródłem pierwszego pytania prejudycjalnego jest zaniepokojenie, że stosowanie wyroku Ústavního soudu może doprowadzić do podwójnego uwzględniania tego samego okresu ubezpieczenia i wypaczenia kryterium wynikającego z wymienionego art. 20 porozumienia.

34 Jak wynika z akt przedłożonych Trybunałowi, w opinii Ústavního soudu art. 20 porozumienia powinien być rozumiany w ten sposób, że jeżeli obywatel czeski spełnia przesłanki ustawowe uzyskania uprawnienia do świadczenia, którego kwota ustalona

zgodnie z prawem czeskim byłaby wyższa niż przewidziana w porozumieniu, to správa obowiązana jest zapewnić, by kwota pobieranej przez niego emerytury osiągnęła wysokość odpowiadającą wyższemu uprawnieniu ustalonemu na podstawie prawa krajowego i w konsekwencji uzupełnić kwotę emerytury wypłacaną przez drugą strony porozumienia. Správa obowiązana jest też uwzględnić wysokość emerytury wypłacaną zgodnie z porozumieniem przez jego drugą stronę, tak aby nie doszło do podwójnego pobierania dwóch emerytur tego samego rodzaju przyznanych z tych samych powodów przez dwie różne instytucje zabezpieczenia społecznego.

35 Z orzecznictwa Ústavního soudu jasno wynika, że wprowadzona w art. 20 porozumienia norma dotycząca podziału właściwości między czeską i słowacką instytucją zabezpieczenia społecznego dla celów uwzględnienia okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem podziału Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej nie została podważona ani wypaczona, ponieważ celem orzecznictwa Ústavního soudu jest jedynie zwiększenie kwoty czeskiego świadczenia emerytalnego przyznanego na podstawie porozumienia, tak aby osiągnęło ono poziom świadczenia, jakie zostałoby przyznane na podstawie wyłącznie prawa wewnętrznego.

36 Jak wskazał rzecznik generalny w pkt 37 opinii, uzupełnienie świadczenia w sprawie przed sądem krajowym nie skutkuje podważeniem ani obowiązującego systemu, ani właściwości instytucji wyznaczonych w porozumieniu, lecz pozwala jedynie, na podstawie tego porozumienia, na złożenie wniosku do innej instytucji zabezpieczenia społecznego o przyznanie dodatkowego świadczenia, o które zostanie uzupełnione świadczenie główne.

37 Jak utrzymuje Komisja Europejska, Ústavní soud ogranicza się do ustalenia, czy konieczne jest dostosowanie kwoty czeskiego świadczenia emerytalnego przyznanego na podstawie art. 20 porozumienia do tej, jaką ubezpieczony mógłby uzyskać, gdyby jego świadczenie zostało obliczone wyłącznie na podstawie przepisów prawa wewnętrznego, jeżeli ta ostatnia kwota jest wyższa od uzyskanej na podstawie postanowień porozumienia.

38 Nie chodzi więc zatem o przyznanie czeskiego świadczenia emerytalnego o charakterze równoległym ani o podwójne uwzględnienie tego samego okresu ubezpieczenia, lecz jedynie o wypełnienie obiektywnie stwierdzonej różnicy między świadczeniami o różnym pochodzeniu.

39 Należy stwierdzić, że takie stanowisko pozwala uniknąć „zbiegu właściwych ustawodawstw" krajowych zgodnie z celem wyrażonym w motywie 8 rozporządzenia nr 1408/71 i nie stoi w sprzeczności z zasadą rozdziału właściwości ustanowioną w art. 20 porozumienia, a utrzymaną w mocy na podstawie art. 7 ust. 2 lit. c) rozporządzenia nr 1408/71 w związku z pkt 6 części A załącznika III do tego rozporządzenia.

40 Mając na względzie powyższe rozważania, na pytanie pierwsze należy udzielić następującej odpowiedzi: przepisy pkt 6 części A załącznika III w związku z art. 7 ust. 2 lit. c) rozporządzenia nr 1408/71 nie stoją na przeszkodzie istnieniu normy krajowej takiej jak w sprawie przed sądem krajowym, która przewiduje wypłatę dodatkowego świadczenia emerytalnego, jeżeli kwota tego świadczenia przyznana na podstawie art. 20 porozumienia jest niższa niż kwota, jaka byłaby pobierana, gdyby emerytura została obliczona na podstawie przepisów prawa Republiki Czeskiej.

W przedmiocie pytania drugiego

W przedmiocie istnienia dyskryminacji

41 Poprzez drugie z przedłożonych pytań sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy wyrok Ústavního soudu pozwalający na wypłatę dodatkowego świadczenia emerytalnego jedynie osobom posiadającym czeską przynależność państwową

zamieszkałym na terytorium Republiki Czeskiej rodzi dyskryminację niezgodną z art. 12 WE, jak również art. 3 ust. 1 w związku z art. 10 rozporządzenia nr 1408/71.

42 W tej kwestii należy przypomnieć, że art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 ma na celu, zgodnie z art. 39 WE, zapewnienie osobom, do których rozporządzenie ma zastosowanie, równość w dziedzinie zabezpieczenia społecznego bez względu na przynależność państwową poprzez zniesienie wszelkiej dyskryminacji w tej kwestii wynikającej z ustawodawstwa krajowego państw członkowskich (wyrok z dnia 18 stycznia 2007 r. w sprawie C-332/05 Celozzi, Zb.Orz. s. I-563, pkt 22).

43 Tymczasem z akt sprawy bezspornie wynika, że orzeczenie Ústavního soudu powoduje dyskryminację ze względu na przynależność państwową w stosunkach między obywatelami krajowymi a obywatelami innych państw członkowskich.

44 Co się tyczy przesłanki posiadania miejsca zamieszkania na terytorium Republiki Czeskiej, należy przypomnieć, że zasada równego traktowania, o której stanowi art. 3 ust. 1, zakazuje nie tylko otwartej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową osób korzystających z systemu zabezpieczenia społecznego, ale również wszelkich ukrytych form dyskryminacji, które przez zastosowanie innych kryteriów rozróżnienia prowadzą do takiego samego rezultatu (ww. wyrok w sprawie Celozzi, pkt 23).

45 I tak za pośrednio dyskryminujące należy uznać wymogi prawa krajowego, które choć stosowane niezależnie od przynależności państwowej, dotykają przede wszystkim lub w znacznej większości pracowników migrujących, a także wymogi stosowane bez rozróżnienia, które łatwiej mogą zostać spełnione przez pracowników krajowych niż przez pracowników migrujących lub też które mogą działać w szczególności na niekorzyść tych ostatnich (ww. wyrok w sprawie Celozzi, pkt 24).

46 Dzieje się tak w przypadku przesłanki miejsca zamieszkania, takiej jak w sprawie przed sądem krajowym, która dotyczy głównie pracowników migrujących, zamieszkałych na terytorium państw członkowskich innych niż ich państwo pochodzenia.

47 Trybunałowi nie przedstawiono żadnej okoliczności mogącej uzasadnić takie dyskryminujące traktowanie.

48 Ponadto należy przypomnieć, że art. 10 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 ustanawia zasadę uchylenia klauzul zamieszkania, zapewniając zainteresowanym ochronę przed niekorzystnymi skutkami, które mogłyby wyniknąć z przenoszenia ich miejsca zamieszkania z jednego państwa członkowskiego do drugiego.

49 Z powyższego wynika, że wyrok Ústavního soudu powoduje bezpośrednią dyskryminację ze względu na przynależność państwową, a także dyskryminację pośrednią wynikającą z kryterium miejsca zamieszkania w stosunku do osób, które skorzystały z ich prawa do swobodnego przepływu.

W przedmiocie konsekwencji stwierdzenia dyskryminacji

50 Po stwierdzeniu, że norma wynikająca z orzeczenia Ústavního soudu jest dyskryminująca, należy określić praktyczne konsekwencje, jakie się z tym wiążą zarówno dla osób, które zostały poszkodowane w wyniku zastosowania tej normy, jak i dla osób, które – jak M. Landtová – na tym skorzystały.

51 Jeżeli chodzi o konsekwencje nieprzestrzegania zasady równości traktowania w sytuacji takiej jak w sprawie przed sądem krajowym, należy przypomnieć, że w razie stwierdzenia istnienia dyskryminacji sprzecznej z prawem Unii i tak długo, dopóki

nie zostaną przyjęte środki zmierzające do przywrócenia równego traktowania, poszanowanie zasady równego traktowania może zostać zapewnione jedynie w drodze przyznania osobom należącym do grupy gorzej traktowanej tych samych korzyści, jakie przysługują osobom uprzywilejowanym. Jest to reżim prawny, który w braku prawidłowego stosowania prawa Unii stanowi jedyny ważny system referencyjny (zob. wyrok z dnia 26 stycznia 1999 r. w sprawie C-18/95 Terhoeve, Rec. p. I-345, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo).

52 Jeżeli chodzi o skutki stwierdzenia dyskryminującego charakteru normy wynikającej z wyroku Ústavního soudu dla osób takich jak M. Landtová, należących do kategorii uprzywilejowanej przez tę normę, należy wskazać, że jeżeli w obecnym stanie prawa krajowego instytucja właściwa do przyznania emerytury nie może zgodnie z prawem odmówić osobom należącym do grupy gorzej traktowanej możliwości korzystania z dodatku, nic nie stoi na przeszkodzie temu, by utrzymała to uprawnienie z korzyścią dla osób, które już z niego korzystają na podstawie normy krajowej.

53 Prawo Unii nie stoi na przeszkodzie – z zastrzeżeniem przestrzegania zasad ogólnych prawa Unii – środkom, które przywracają równość traktowania poprzez zmniejszenie korzyści osób wcześniej uprzywilejowanych (zob. wyrok z dnia 28 września 1994 r. w sprawie C-200/91 Coloroll Pension Trustees, Rec. s. I-4389, s. 33). Jednak należy zauważyć, że prawo Unii w żaden sposób nie wymaga przed przyjęciem takich środków pozbawienia dodatkowej ochrony socjalnej, takiej jak w sprawie przed sądem krajowym, kategorii osób, które już z niej korzystają.

54 W świetle powyższych rozważań na drugie z przedłożonych Trybunałowi pytań należy udzielić następującej odpowiedzi: przepisy art. 3 ust. 1 w związku z art. 10 rozporządzenia nr 1408/71 stoją na przeszkodzie istnieniu normy krajowej takiej jak w sprawie głównej, która pozwala na wypłatę dodatkowego świadczenia emerytalnego jedynie obywatelom czeskim mającym miejsce zamieszkania na terytorium Republiki Czeskiej, przy czym z punktu widzenia prawa Unii nie jest nieuniknioną konsekwencją takiego stwierdzenia pozbawienie takiego dodatkowego świadczenia osoby, która spełnia obie te przesłanki.

W przedmiocie kosztów

55 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

1) **Przepisy pkt 6 części A załącznika III do rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w brzmieniu zmienionym i zaktualizowanym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r., w brzmieniu nadanym mu rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 629/2006 z dnia 5 kwietnia 2006 r. w związku z art. 7 ust. 2 lit. c) tego rozporządzenia nie stoją na przeszkodzie istnieniu normy krajowej takiej jak w sprawie przed sądem krajowym, która przewiduje wypłatę dodatkowego świadczenia emerytalnego, jeżeli kwota tego świadczenia przyznana na podstawie art. 20 dwustronnego porozumienia między Republiką Czeską a Republiką Słowacką zawartego w dniu 29 października 1992 r. w celu uregulowania sytuacji po podziale Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej w dniu 21 grudnia 1992 r. jest niższa niż kwota, jaka byłaby pobierana, gdyby emerytura została obliczona na podstawie przepisów prawa Republiki Czeskiej.**

2) **Przepisy art. 3 ust. 1 w związku z art. 10 rozporządzenia nr 1408/71, w brzmieniu zmienionym i zaktualizowanym rozporządzeniem nr 118/97, w brzmieniu nadanym mu rozporządzeniem nr 629/2006, stoją na przeszkodzie istnieniu normy krajowej takiej jak w sprawie przed sądem krajowym,**

która pozwala na wypłatę dodatkowego świadczenia emerytalnego jedynie obywatelom czeskim mającym miejsce zamieszkania na terytorium Republiki Czeskiej, przy czym z punktu widzenia prawa Unii nie jest nieuniknioną konsekwencją takiego stwierdzenia pozbawienie takiego dodatkowego świadczenia osoby, która spełnia obie te przesłanki.

Podpisy